

barvenosti; po izvečine tožnomirnih napevih je končni spev »Cigančica vodu gazi« kot žarnosvetel plamen prodrl iz njih.

Gospe Lovšetove kot pevke mi pač ni treba še posebej hvaliti. Njen glas je izvrstno šolan, krasno izglašen, mehak, gibčen, poln, njeno petje in njen nastop tako naravna, dostojna in prikupljiva. Ko je gospa pred par leti pela v Ljubljani v matičnem koncertu, se mi je vrival vtis, da je glasovno postala za spoznanje šibkejša. Danes pa sem prepričan, da je njen zadnji nastop presegal vse njene prejšnje.

Gđc. Kobler je pri koncertu samostojno izvajala dve Chopinovi skladbi: mehko, liričnosanjavo, od Liszta prirejeno »Mes-joi« in kratko, čvrsto etudo, Sukovo »Večerno razpoloženje«, Smetanov Furiant in slovečo Lisztovo balado v H-molu. Njena igra se odlikuje — ne glede na to, da je tehnično neoporečna in prežeta globokega čuvstvovanja — posebno še po mirni močatosti. To, da posveča posebno pazljivost pretežno slovenskim, zlasti češkim klavirskim skladbam, ji štejem seveda tudi v pohvalo. Ampak da ne pride nikoli z nobeno slovensko klavirsko skladbo na dan, ji pa tudi ni mogoče popolnoma odpustiti. Zakaj že sami »Novi Akordi« so objavili toliko dobrih, izvernih klavirskih skladb naših domačih slovenskih skladateljev, da bi te skladbe same lahko zadoščale za več koncertov. Torej nikar sami sebe tolikanj ne omalovažujmo!

Kar je zapisal neki hrvatski poročevalec o sprememljaju gđc. Kobler, da je v tem pogledu ne prekosi izlepa katerikoli drug pianist, podpišem v polnem obsegu.

Stanko Premrl.

To in ono.

»Reprezentanti savremene Jugoslavije.« Pod tem naslovom je otvoril v letošnji »Hrvatski Prosvjeti«, br. 3—4, Petar Grgec vrsto razprav o največjih sodobnih kulturnih delavcih v naši mladi državi. V uvodu razvija lepo misel: pravi Jugoslovan je tisti, ki z enako ljubeznijo ljubi Srbe, Hrvate in Slovence in se z enako ljubeznijo zanima za zemljo, zgodovino in kulturo vseh treh plemen tega naroda; dozdej še vse premalo poznamo svoje največje može; bodoča naša slovstvena zgodovina bo v enaki meri vpoštevala vsa tri plemena, in tedaj bodo nekateri pisatelji in pesniki, ki so zdaj morda veličine prvega reda, stopili bolj v ozadje, in drugi se bodo bolj zasvetili; ako danes vprašaj Srba, Hrvata in Slovenca, kateri je največji sodobni jugoslovanski pesnik, ti bodo — ker smo vsi še preveč pokrajinci — odgovorili Hrvatje, da Vladimir Nazor, Srbi, da Dučić ali Rakić, in Slovenci zopet bodo imenovali svojega. Po tem uvodu se pričena razprava. Vrsto zastopnikov sodobne Jugoslavije otvarja g. pisec z Otonom Župančičem. »Kadar se bo izvedla ocenitev celokupne jugoslovanske književnosti, bo ugled Otona Župančiča še bolj zrastel... tedaj mu bodo Srbi i Hrvati morali dati prednost pred mnogimi svojimi največjimi pesniki.« Ko pisec ugotovi glavno razliko med srbohrvatsko in slovensko narodno pesmijo, tam

namreč tužovanje in sanjarjenje, tu vriskanje in žvrgolenje, skuša dognati poglobitve znake Župančičeve poezije: posebnosti slovenske narodne pesmi je Župančič razvil do klasične dovršenosti; njegov ritem je odmev slovenskega jamskega naglasa; Župančič ni nikoli bolešno sentimentalni, naj tudi pozna vsako razočaranje, vendar nikoli ne toži; temeljni ton Župančičeve poezije je hrepenenje, hrepenenje po popolni svobodi naroda in večji svobodi poedinca, hrepenenje po poštenosti, po zvestem drugu, po duševni tekmi; ne baha se s slovensko preteklostjo, proti sedanosti protestira, vse pričakuje od bodočnosti (v pesmih do leta 1914 objavljenih); v mnogih svojih pesmih (zlasti v »Pesni mladine«, »Dumi«, »Manom«) je, dasi čist umetnik, vendarle tudi buditelj energije, pesnik-prorok (kakor pri Hrvatih Vladimir Nazor). Župančičevi poeziji je lastna cela vetrnica čuvstev: veselje, tuga, humor, satira, duševna gibčnost, ki da jo nahajamo le pri talentih prve vrste; najlepši znak Župančičeve tehnike je plastika in epigramatska kratkoča (opis, kako so nastale Karavanke — Samogovori, str. 86 — da se more prištevati med najlepše strani jugoslovanske književnosti); Župančičeva lirika da je plod trenutnega razpoloženja, odtod pa zavestna nedoslednost v idejah: enkrat n. pr. odpor proti krščanstvu, drugič vdanost kakor pri najbolj skesanem konvertitu; v erotiki da čujemo poleg akcentov idealnega človeka tudi lascivne izjave Heineja, Arna Holza in Dehmela, ki da so najbolj nanj vplivali, Heine da še morda preveč; vpliv Župančičev na slovenske mlajše je velik; tudi na Hrvatském da se čuti; pisec meni, da se je n. pr. celo Vladimir Nazor marsičesa od Župančiča naučil.

—c.

Dr. Jovan Skerlić. Dne 16. maja l. 1914 je umrl nenadne smrti največji književnik srbski, najdelavnejši apostol jugoslovanske misli, ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo — dr. Jovan Skerlić. — Jovan Skerlić se je rodil l. 1877 v Belemgradu; tu je dovršil gimnazijo in vseučilišče. Kot vseučiliščnik je bil najnadarjeniji učenec profesorja Bogdana Popovića. Svojo slovstveno izobrazbo je izpopolnil na vseučiliščih v Franciji in francoski Švici. Ko se je vrnil v domovino, je pričel svoje delo najprej z brezobzirno kritiko proti vsem laži-pisateljem; očistil je književnost njih vpliva (opravil torej delo kakor pri nas svoje dni Levstik in Stritar); mnogim mlajšim je pripomogel do zasluzenega priznanja. Postal je profesor srbske književnosti na belgrajskem vseučilišču. Vzgojil je celo vrsto delavnih učencev. Njegova poglobitna dela so: Pisci i knjige (I—VI), Omladina i njena književnost, Srbska književnost u 18. veku, Svetozar Marković, Istorija nove srpske književnosti, in nebroj manjših člankov, raztresenih po »Srpskem knjiž. Glasniku«, ki mu je bil urednik. Ko se je — neumorni kulturni delavec — dne 16. maja 1914 iz Prage napravljval na pot v Sarajevo, da bi tu imel predavanje, ga je dohitela nenadna smrt. Ves narod je tedaj zadrhtel od žalosti. Dva meseca pozneje je objel svetovni požar bedno Srbijo. Ujedinjenja troimenega naroda prvi borec te ideje med Srbi torej ni doživel. Kakor pri nas dr. Krek ne. Dne 16. maja t. l. je v Belemgradu hvaležna mladina slavila obletnico smrti Skerličeve. V imenu Slovencev je govoril naš pesnik dr. Joža Lovrenčič.